

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

Estudi de l'utilització d'esports alternatius i o tradicionals dins l'àmbit escolar.

Amador Joan Bauzá Munar

Grau d'Educació Primària

Any acadèmic 2019-20

DNI de l'alumne: 43474587X

Treball tutelat per Josep Vidal
Departament d'Educació Física i Deportiva

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori
Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia,
amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació

Autor		Tutor	
Sí	No	Sí	No
X	☐	X	☐

Paraules clau del treball:
Esport, alternatius, tradicionals...

INDEX

1. Justificació.....	pàg 2
2. Objectius del treball.....	pàg 4
3. Marc teòric.....	pàg 5
3.1. L'esport.....	pàg 5
3.1.1 Beneficis de la pràctica de l'esport.....	pàg 7
3.2. Classificació esports.....	pàg 8
3.3. Esports alternatius.....	pàg 9
3.3.1 Característiques dels esports alternatius.....	pàg 11
3.3.2 Beneficis dels esports alternatius.....	pàg 12
3.4. Esports tradicionals.....	pàg 13
4. Marc normatiu.....	pàg 16
5. Estudi a diferents centres de Mallorca.....	pàg 18
5.1. Mostra.....	pàg 18
5.2. Instrument.....	pàg 19
5.3. Procediment.....	pàg 19
5.4. Resultat.....	pàg 20
5.4.1 Discussió.....	pàg 31
6. Possible alternativa al problema.....	pàg 33
7. Conclusió.....	pàg 35
8. Referències.....	pàg 37
9. Annexes.....	pàg 40

1. JUSTIFICACIÓ

Durant l'etapa en la qual era alumne d'Educació Primària, record que l'Esport Escolar era una de les assignatures que cursava que més m'agradava perquè se'm donava bé, em divertia i per la que estava més motivat. Ja que, tal i com especifica Florence, citat per López Rodríguez i González Maura (2001), els alumnes motivats senten plaer i desitjos a exercitar-se i aprendre Educació Física.

Un record significatiu que tinc, és que els alumnes que més motivats estàvem a l'hora de dur a terme sessions, normalment, érem aquells que també se'ls donava bé les activitats fisico-esportives. Aquesta dada, tan significativa, amb els pas dels anys i en gran part durant el temps que he realitzat aquesta carrera universitària m'ha fet recapacitar i plantejar-me les raons que donaven lloc al fet que això succeís.

Quan vaig iniciar els meus estudis a la universitat i vaig començar a cursar algunes assignatures relacionades amb les activitats esportives, vaig adonar-me'n de l'importància que podia arribar a tenir l'educació física per el desenvolupament dels alumnes, i que tal i com assenyala Viñas (2016), l'esport escolar en si mateix posseeix unes qualitats molt enriquidores per a ser utilitzades en l'àmbit educatiu, a través d'ell es treballen les accions motrius i psicomotrius, ajuda als alumnes amb les relacions socials, permet el maneig de rols i seguiment de les regles. En resum, la seva utilització és una eina fonamental per a treballar tant aspectes físics i cognitius, sent considerat com a fonamental dins de l'educació dels nens.

El que més em va cridar l'atenció, va ser la possibilitat d'induir valors positius a través de l'Educació esportiva i de la importància de realitzar sessions en les quals tots els alumnes poguessin participar activament i sentir-se importants dins del grup, centrant-nos sobretot amb els menys hàbils o amb menys condició física, a priori.

Ja que tal i com diu Contreras (1989, citat a Corrales 2010):

El deporte no es educativo por sí mismo, sino que será la metodología que utilizemos en su enseñanza, las condiciones en las que se desarrolle, lo que hará que nos pueda servir como instrumento educativo. (p.28)

No obstant això, durant el meu Pràcticum II al centre CEIP Blanquerna, en el qual vaig poder dur a terme algunes sessions de l'assignatura d'educació física vaig comprovar, que no és estrany trobar-nos dins una classe amb alumnat bastant hàbil en les activitats físicoesportives. Sent també habitual que aquells alumnes menys hàbils no se sentissin atrets per aquestes activitats, ja que solen ser rèpliques de l'esport de rendiment i de competició, els que es solen conèixer com esports tradicionals (futbol, bàsquet...), allunyant-se dels valors que pretén fomentar l'escola.

A més durant aquesta etapa de pràctiques una de les coses que va cridar-me més l'atenció, va ser que vaig poder comprovar en primera persona les reaccions dels alumnes a l'hora de realitzar esports tradicionals en contraposició a les reaccions dels mateixos a l'hora de realitzar un esport alternatiu.

Per tant, el meu treball de fi de grau pretén estudiar quina és la situació que podem trobar en molts de centres avui en dia respecte a la importància que es dona a la realització tant d'esports tradicionals com alternatius a les sessions d'educació física. A més d'analitzar les avantatges i desavantatges de la pràctica d'aquests durant l'etapa d'educació primària. Un període que tal com indica Fernández (2009) és l'etapa clau per a que el nen desperti la seva motricitat i intel·ligència en l'adquisició d'experiències per al desenvolupament del coneixement, i en la que és fonamental l'exercici físic ben orientat que ajudi a aconseguir una capacitat motriu bàsica pel desenvolupament de processos físics personals i socials.

Per aquest motiu, la importància del treball del docent és molt alta, ja que tal i com assenyala Monjas (2006) el model d'ensenyament que utilitzi el docent en la iniciació esportiva, serà l'essència per a aconseguir els propòsits educatius

Amb aquest treball de recerca realitzarem un estudi per alguns centres de Mallorca, demanant a professionals del sector de l'educació física quin grau de presència tenen al seu currículum anual els esports tradicionals i alternatius, i quins avantatges i desavantatges pensen que hi pot haver a l'hora de treballar cada un d'aquests esports amb alumnes d'educació primària. A més, valoraré el pes que donen als esports alternatius i tradicionals els docents joves amb una edat compresa entre els 25-40 anys,

amb comparació als docents amb més edat i que tenen més de 40 anys. A la vegada, també estudiem la presència que tenen aquests esports depenent de l'experiència docent que tenen.

Un cop recaptada la informació, el que farem serà representa-la en forma de diagrama de barres, analitzar-la, estudiar-la i extreure unes conclusions.

La zona geogràfica objecte d'estudi ha estat triada per tractar-se de la localitat on he viscut, i apart de tenir un fi merament acadèmic, també per a obtenir una major riquesa de coneixements sobre els centres que aquí es troben.

Aquesta idea em sorgeix perquè encara es troben en actiu diversos dels docents que em van impartir classes quan em trobava en edat escolar, per la qual cosa, considero que és d'un gran interès personal analitzar la seva manera d'educar, orientant-la cap al coneixement dels esports que treballen, tant ells com els altres docents d'educació física.

2. OBJECTIUS

- Conèixer els tipus d'esports que es treballen en les programacions i activitats del professorat de EF en els centres públics, concertats i privats d'Educació Primària a l'illa de Mallorca.
- Esbrinar la incidència que tenen els esports alternatius i tradicionals en funció de l'edat del docents.
- Esbrinar la incidència que tenen els esports alternatius i tradicionals en funció de l'experiència docent.
- Saber les avantatges i desavantatges dels esports alternatius i tradicionals a través de l'opinió d'especialistes a l'àrea d'educació física.
- Reflexionar sobre la conveniència d'utilitzar els esports alternatius.
- Conèixer la presència i importància que es donen als esports (tradicionals i alternatius) dins el marc normatiu (currículum de les Illes Balears).

3. MARC TEÒRIC

La importància de la presència o no d'esports alternatius i o tradicionals dins les sessions d'educació física és un tema de debat en l'actualitat. Defensors i detractors, discuteixen sobre els beneficis i desavantatges de la utilització d'aquesta mena d'activitats a l'àmbit escolar. No obstant això, Robles, Abad, Castillo, Giménez i Robles (2013) afirmen que condicionants com la formació rebuda, les experiències prèvies, o les instal·lacions i els materials disponibles són els factors que determinen l'elecció de l'un o l'altre contingut en l'educació física.

3.1. L'ESPORT

Abans de definir els conceptes d'esport alternatiu i esport tradicionals per veure les diferències que podem trobar, és necessari conèixer el concepte d'esport. Podríem dir, que aquest concepte ha anat evolucionant molt al llarg del temps.

Per a nombrosos autors la paraula esport va tenir el seu origen a Anglaterra, a partir del segle XVIII. En aquesta època es componia de jocs tradicionals, a més de transformar nombrosos jocs, els quals eren propiciats per les elits socials.

Avui dia també podem observar diferents pràctiques esportives segons la classe social que es tingui, deixant uns esports per als més poderosos com per exemple el golf i excloent aquests, als esports considerats de menor nivell.

Per tant, podem comprovar com la seva inclusió a l'escola no respon la major part a fins educatius, sinó que la base política i econòmica en nombroses ocasions es veu influenciada. D'aquesta manera, se li dóna gran importància a les competicions, la qual cosa comporta a mitjans de comunicació interessats amb aquests. Per això, cal saber molt bé el nivell formatiu al que s'imparteix i la seva aplicació, ja que es poden transmetre valors contraris o diferents als nostres objectius

Tornant al concepte en si d'esport podem començar analitzant definicions més tradicionals i estrictes com la de Parlebas en 1981 (citada en Corral, 2010) que ho definia com una situació motriu de competició institucionalitzada.

Amb el pas del temps aquesta definició ha anat canviant i evolucionant, d'aquesta manera podem afirmar que ara s'entén més per una pràctica física, o una manera de canalitzar el temps lliure i els moments d'oci, és un element educatiu que constitueix un important fenomen social.

Uns anys després Castejón (2001, citat per Robles 2009), aporta una nova definició de l'esport bastant àmplia en la qual té cabuda qualsevol disciplina esportiva:

Actividad física donde la persona elabora y manifiesta un conjunto de movimientos o un control voluntario de los movimientos, aprovechando sus características individuales y/o en cooperación con otro/s, de manera que pueda competir consigo mismo, con el medio o contra otro/s tratando de superar sus propios límites, asumiendo que existen unas normas que deben respetarse en todo momento y que también, en determinadas circunstancias, puede valerse de algún tipo de material para practicarlo. (p.51-52)

Sota el meu punt de vista, em sembla, que aquesta definició és molt completa, ja que inclou totes les característiques comunes dels esports, a més de incorporar els elements fonamentals de tots ells, sense deixar de costat cap esport, és a dir, que d'alguna manera o una altra, aconsegueix involucrar a totes les disciplines esportives, atorgant-li a més a aquesta definició una riquesa enorme.

Per tant, podem dir que tal i com ens indica Gómez (2015) L'esport és un fenomen social i cultural que és practicat per un gran percentatge de població. I, per a aconseguir la formació integral de les persones es requereix que hi hagi activitat física i mobilitat, per això és important la seva inclusió a l'escola.

En aquest cas, al nostre estudi ens centrarem amb l'esport com activitat educativa. I per això mateix, hem de saber que l'esport pot convertir-se amb un mitjà no educatiu, ja que, mal utilitzat, pot desenvolupar-se d'una forma competitiva, injusta, poc participativa, egocèntrica; en definitiva, inadequada si el que cercam és imitar el model d'alta competició.

3.1.1 Beneficis de l'esport.

A nivell general, l'esport pot aportar una serie de beneficis importants per el desenvolupament general dels alumnes. (Recollit a Sáenz-López, 1997).

Aquests es poden dividir en:

- Cognitiu
  - Contribueix al desenvolupament dels processos de comprensió, anàlisi i síntesi.
  - Millora la capacitat d'intel·ligència motriu, mecanisme de percepció i presa de decisions davant una situació/problema.

- Afectiu
  - Cobreix les necessitats de realitzar exercici.
  - Satisfà necessitats lúdiques.
  - Facilita la integració dins el grup.
  - Millora l'autoidentificació: coneixement de les seves possibilitats, auto control, confiança amb si mateix, independència, etc.

- Socials
  - Desenvolupa la sociabilitat
  - Familiarització amb el treball en equip i en grup.
  - Fomenta el respecte a oponents, arbitres i regles.
  - Ajuda a aprendre a guanyar i a perdre.

- Motriu
  - Desenvolupa les qualitats físiques (resistència, força, velocitat i flexibilitat).
  - Desenvolupa les qualitats perceptiu-motrius (coordinació, equilibri, percepció, lateralitat).
  - Col·labora amb l'educació per a la salut, millorant l'estat general del nostre organisme.

3.2 CLASSIFICACIÓ DELS ESPORTS DINS L'ÀMBIT EDUCATIU

Al llarg dels anys s'han utilitzat diferents mètodes en l'ensenyament esportiu dins l'àmbit educatiu, però Blázquez (1995) els sintetitza i ens diu que de manera reduccionista podem admetre que dos són els grans mètodes que s'utilitzen en a l'ensenyament esportiu avui dia: els mètodes tradicionals i els mètodes alternatius/actius.

D'aquesta manera podem dir que els esports dins l'àmbit educatiu es poden dividir amb: tradicionals, o més coneguts com a "comuns" i alternatius. Segons Vázquez (2015) en educació física els esports alternatius i tradicionals són un contingut imprescindible per a poder aconseguir els objectius educatius. Tots dos són d'una utilitat sorprenent en les nostres classes d'educació física si s'utilitzen de forma correcta.

No obstant això, assenyala que els esports alternatius que han nascut dins de la pròpia escola compten amb característiques molt especials. Les normes s'adapten pràcticament a qualsevol situació educativa. Solen comptar amb la participació de tot l'alumnat, sent inclusivament en la seva majoria. Respecten les diferències motrius entre els alumnes. No requereixen de grans instal·lacions. Ajuden a no caure a la rutina en l'educació física. Es té més present la cooperació que la competició...

Per el contrari, els esports tradicionals, parlant d'ells de manera general, segons ens ho replanteja Blázquez (1995), normalment els entrenadors, la formació dels quals no ha estat específica, dirigint-ho per imitació de l'ensenyament que van obtenir.

Aquesta manera de portar-ho a la pràctica és rutinària, la fi de la qual és a través de la pràctica dels esports coneguts com a "comuns" (futbol, bàsquet, volei...), aconseguir un resultat eficaç per obtenir el domini de les habilitats de l'individu. Pel que el subjecte accepta, i suma les diferents habilitats però sense entendre el per què d'elles i excloent l'aprenentatge.

A més, Monjas (2006), assenyala que aquests tipus d'esports han estat sempre presents a l'ensenyança dins l'àmbit educatiu - esportiu, i a pesar que molts experts creuen que és un mètode més bé antiquat, continua sent el més utilitzat pel docents d'avui en dia.

Tot això està molt relacionat amb el que ens diu Vizúete (2015) ja que, afirma que l'educació és una ciència que ha experimentat enormes avenços en els últims 50 anys: materials, didàctica, formació de professors, etc.

No obstant això, en el cas de l'Educació Física, existeix un entestament, una obstinació tossuda, a mantenir patrons fora de temps i ignorar els avenços científics en matèria d'educació i d'educació física.

Per tant, totes aquestes afirmacions anteriors donen un sentit a la idea de Lara i Cachón (2010) el quals diuen que els esports alternatius han estat molt usats en els últims anys; no obstant això, hi ha un sector dins del professorat que, ja sigui per desconeixement o per falta de documentació, no els usa assíduament. Per tant, aquests autors apunten que els beneficis d'aquests jocs i esports en la classe d'educació física no han arribat als nivells esperats, a causa de la seva encara baixa utilització; encara que és cert que la utilització d'aquest recurs és clarament ascendent.

En definitiva, segons l'opinió d'experts en el camp dels esports podem dir que trobem aquesta classificació esportiva dins l'àmbit escolar, i tal com hem pogut comprovar, hi ha un fort debat amb els avantatges i desavantatges de la utilització d'aquest dins de l'educació física, causant d'aquesta manera dubtes de quin tipus d'esport és més convenient treballar i per què.

Per tant, el següent pas que durem a terme serà l'estudi amb profunditat de cada un d'aquests mètodes.

3.3 ESPORTS ALTERNATIUS

Si ens centrem amb els esports alternatius en aquest cas, el primer que ens demanem és quan i per què van sorgir aquesta tipologia d'esports. Seguint la idea de Requena (2008), els jocs i esports alternatius tenen un motiu de naixement comú, ja que apareixen per la gran institucionalització dels esports tradicionals, que busquen l'alt rendiment. Per aquest motiu, es creen jocs i esports que integrin a l'alumnat en l'esport, sense importar les seves capacitats físiques.

Per altre part, Jiménez (2010) proposa que l'aparició dels jocs alternatius a Espanya sorgeix a partir dels seminaris d'INEF a Madrid en la dècada dels 90. A més, ens diu que mitjançant aquests seminaris es volia renovar els programes d'Educació Física i acostar al concepte “d'Esport per a Tots” gràcies a l'ús de nous hàbits esportius.

Per tant, es podria dir en aquest aspecte, que els esports alternatius apareixen al nostre país en la dècada dels 90 provinents d'un corrent internacional relacionat amb el concepte de “Esports per a Tots”. Cercant ser una alternativa tal i com el seu propi nom indica als esports tradicionals, mitjançant la utilització d'elements inèdits en aquest camp fins llavors.

Molts autors han volgut definir el concepte d'esport alternatiu al llarg del temps. Barbero (2000) entén com a esport alternatiu, aquell que es diferencia de l'esport tradicional i convencional, bé perquè utilitza material que no es troba subjecte als cercles tradicionals de fabricació per al camp de les activitats físiques esportives o recreatives, o bé, perquè en el cas que si ho estigués rep un ús diferent al que tenia quan es va dissenyar.

Per altre lloc, Hernández (2007) apunta que és aquell conjunt d'esports que, en contraposició amb els models convencionals comunament acceptats, pretenen aconseguir un major caràcter participatiu i/o un explícit desenvolupament de valors socials, a través de modificacions reglamentàries i/o la utilització de material nou.

Fent una ullada a definicions més actuals podem destacar, que segons Lilian (2017) el que denominem sota el concepte “esport alternatiu” o “jocs i esports alternatius” podem considerar-lo com un moviment social o projecte col·lectiu amb propòsit d'inserció de nous esports en diversos espais de pràctica i ensenyament.

Analitzant el conjunt de definicions que he pogut trobar sobre els esports alternatius, es pot comprovar que segueixen una mateixa idea, compartint un nexa en comú i posant l'accent en aspectes com la participació, desenvolupament de valors, la mínima

importància al resultat competitiu, i la innovació a través de material nou o la simple utilització del material d'una forma nova.

D'aquesta manera, si amb les anteriors definicions encara no ens ha quedat clar quin tipus d'activitats formen part d'aquests esports alternatius trobem una sèrie de classificacions que tracten d'agrupar aquests tipus d'esports (Barbero, 2000) i que podem resumir d'aquesta forma:

- **Jocs i esports alternatius pròpiament creats:** són aquells esports i jocs de nova creació que comporten amb ells mateixos la invenció de nous materials. Per exemple: la indiaca, el disc volador,...
- **Alternatives al reglament dels jocs i esports tradicionals:** consisteix a introduir variacions en el reglament dels jocs i esports tradicionals, amb la intenció de provocar un repte o motivació, aconseguir l'assimilació d'un objectiu concret, com a activitat d'oci,....
- **Alternatives a la utilitat dels materials de l'entorn:** consisteix a reutilitzar materials del nostre entorn, no creats per a l'Educació física i l'esport, utilitzant-los tal com són o introduïnt-los alguna modificació estructural per a adaptar-lo a les necessitats del joc. Per exemple aquests materials poden ser: paper i derivats, fusta i derivats, metalls, plàstics i gomes i materials no elaborats: pedres, pals, terra,...
- **Alternatives a la utilitat del material convencional de l'Educació Física i els esports:** consisteix a donar-li una utilitat diferent per a la qual van ser creats els materials d'Educació Física i esport.

3.3.1 Característiques dels esports alternatius

Tal i com hem pogut saber anteriorment, segons Requena (2008) els esports alternatius varen sorgir en gran part com a alternativa a la gran institucionalització dels esports tradicionals. Arrel d'això, m'agradaria comentar que un dels primers autors amb assenyalar la necessitat d'un canvi en els plantejaments utilitzats per a l'ensenyament de l'esport dins de l'àmbit educatiu va ser J. I. Barbero (1989). El qual va introduir el

concepte de "depuració esportiva"; fenomen pel qual el docent elimina de l'esport les seves característiques menys educatives, per a adaptar-lo millor al context on serà desenvolupat (l'escola), i és el que es coneix avui dia com esport alternatiu.

Per tant, segons Barbero (1989) és important que les sessions/activitats que proposem compliquin les següents característiques:

- **Caràcter més obert, participació de tots i no sols dels més hàbils:** com pretenem estendre la pràctica d'una activitat esportiva entre el nostre alumnat si els que menys temps "juguen" són els que més pràctica necessiten perquè són els menys hàbils?.
- **No incidir només en el resultat, sinó en les vivències i experiències corporals:** per què ha de ser important el resultat si no "donem medalles o diplomes a classe" o no donem més nota per guanyar, ficar més canastres o gols...?
- **Cercar la participació, la creativitat, la diversió i el benestar;** només a través d'aquests podrem "enganxar" a l'alumnat en una activitat esportiva per al seu temps d'oci.
- **Presentar la competició com un mitjà, fomentant la cooperació i autosuperació:** no podem utilitzar la competició com a eix central del nostre ensenyament.

3.3.2 Beneficis dels esports alternatius

Alguns autors (Virosta, 1994; Arráez, 1995; Barber, 2000) troben una sèrie d'avantatges en aquests jocs que justifiquen la seva utilització en les classes d'Educació Física.

Aquests avantatges poden ser:

- Facilitat per a adaptar les condicions del joc (espai, temps, materials...) les normes i regles.
- Llibertat per a adequar les regles al nivell dels participants.
- Els grups presenten un nivell inicial més homogeni respecte als esports tradicionals.

- Es pot afavorir una pràctica mixta en funció del gènere i possiblement coeducativa.
- Es pot controlar la intensitat física individual prioritzant l'esforç cooperatiu abans que la competició.
- Els materials són diferents als convencionals, solen ser econòmics i si no és possible adquirir-los es poden construir de manera casolana. Aquesta última via afavoreix el desenvolupament de la creativitat i la valoració del reciclatge i reutilització de matèries com a mitjà per a conservar el mitjà.
- Gràcies a la possibilitat d'adaptar aquests jocs a totes les circumstàncies, espais, materials, participants... i a la possibilitat d'utilitzar materials reciclats, en l'actualitat s'estan aprofitant per a desenvolupar temes transversals com la igualtat d'oportunitats, la coeducació i l'educació ambiental, i per a treballar altres continguts de manera interdisciplinària amb altres àrees curriculars.

3.4 ESPORTS TRADICIONALS

En primer lloc, m'agradaria destacar que el concepte d'esport tradicional es pot entendre i interpretar de diverses formes. Tal i com haureu pogut comprovar en els anteriors apartats, amb aquest treball hem centrat el concepte d'esport tradicional, com aquell que després de la seva pràctica durant el pas dels anys i les generacions, han quedat consolidats com a tal. També coneguts com a esports convencionals.

Un esport tradicional/convencional seguint a Sauri (2005) serien aquells practicats amb els mateixos mitjans o recursos i mateixa forma que es feia en el passat, podent adaptar-se lleugerament però sense perdre l'estructura fixada i transmesa al llarg del temps

Aquests tipus d'esports tenen una estructura i unes tècniques complexes, unes regles rígides que permeten poques variacions i la necessitat d'un espai o terreny de joc uniforme i estable.

Són esports tradicionals, aquells que estan institucionalitzats disposant d'una federació.

És a dir, entenem tradicionals per aquells esports que són més conegut i o practicats per un gran nombre de persones en un moment o lloc donat, associats a "popularitat". Com per exemple podrien ser el futbol, bàsquet, volei...

Segons molts autors, avui en dia molts mestres d'educació física utilitzen com ja era comú en el passat, els esports tradicionals per treballar els esports en gairebé totes les sessions que realitzen amb els seus alumnes al llarg de l'any.

Un exemple clar d'aquesta corrent d'autors amb aquesta opinió és el cas de Parra y Sancho (2008), aquests apunten que els anomenats esports tradicionals han passat a ser poc motivants per a l'alumnat a les classes d'Educació Física, sobretot, a causa de l'excés d'utilització d'aquests per part del professorat, i, que la cerca de noves experiències i la pròpia desmotivació dels alumnes han fet que sorgeixin nous jocs i esports que satisfacin aquestes inquietuds.

Un altra autor que deixa patent aquesta opinió és Monjas (2004) el qual a una llista que elabora de les deficiències de l'aplicació dels esports, assenyala que una de les més rellevants és que es planteja el treball exclusivament amb la pràctica dels esports més arrelats socialment, limitant enormement l'espectre de possibilitats, alhora que es condueix el procés d'ensenyament-aprenentatge cap a la rutina i la repetició. I posteriorment, deixa patent que degut a aquest fet els alumnes/as menys hàbils motriument són discriminats en la pràctica, ja que són els primers a ser eliminats en els contextos competitiu d'aprenentatge habitualment plantejats.

L'abús i l'aplicació d'aquests esports tradicionals d'una manera inadequada ha provocat que sorgeixin dubtes per part de diversos autors:

Read (2002) ja criticava la utilització dels esports tradicionals assenyalant que la participació dels alumnes-jugadors a n'aquests estava desajustada i era sempre injusta per un sector dels alumnes que no havien practicat mai aquell esport o algun esport similar, en comparació a d'altres que ja el coneixien i l'havien practicat de forma habitual. Ja que aquests, no posseïen la competència tècnica necessària per a tenir relatiu èxit en la pràctica d'aquest i per tant, l'utilització d'esports tradicionals podia provocar problemes d'autoestima i motivació per part de l'alumnat.

Així doncs, s'observa com l'esport en edat escolar es caracteritza pel predomini dels esports tradicionals en la seva vessant més competitiva i tècnica, que pot respondre a la vegada a una important marca de desigualtat entre alumnes, ja sigui pel que fa a la participació general d'aquests o per la pràctica estereotipada que s'observa en algunes modalitats.

Aquests fet, com assenyalen Ronald Quinn i David Carr (2006) en el cas del futbol o altres esports d'equip, fa que alguns alumnes ja portin un determinat bagatge o experiència motriu -major o menor- a les classes d'Educació Física.

Aleshores, com plantegen Julia Shropshire, Bob Carroll i Steve Yin (1997), el fet que els alumnes cresquin amb actituds estereotipades fermament establertes (igual com passa amb les habilitats) vers a l'Educació Física porta als alumnes amb menys habilitats a una situació de desavantatge, i als nens o nenes amb més habilitats a una situació de limitació.

Segons Manrique, JC et al (2011) argumenten que les característiques que ha de posseir l'esport en edat escolar són les següents:

- Ha de ser participatiu i ha de motivar a l'alumnat.
- Ha d'afavorir l'autonomia de l'alumne.
- Evitar la especialització primerenca.
- Ha de ser sa i segur evitant els riscos que suposa orientar l'esport en edat escolar i la competició a l'únic objectiu de "guanyar".

Està clar que tot depèn de la forma de com o presenta i ho treballa el mestre, però penso que la utilització dels esports tradicionals de forma integral no afavoreix en cap sentit a la consecució d'aquests principis anteriorment esmentats.

No ajuda al fet que l'esport sigui participatiu ni que motivi als alumnes, ja que, una cosa va relacionada amb l'altra: un alumne que sent que és molt inferior a la resta practicant un esport, ja que, ell/a no la practicat mai i els seus companys pot ser sí, no es sentirà motivat a l'hora de realitzar-lo, i per tant, això anirà lligat a la seva poca participació dins les classes en les que es practiqui aquest esport.

Tampoc ajudarà al fet que no es produexi una especialització primerenca, ja que, si presentem i treballem un esport de manera integral i sense alternatives en les regles, normes, etc... estem donant peu a què els alumnes s'especialitzin de ben petits en un esport en concret, ja que sempre utilitzaran els mateixos patrons sense cap mena de variacions.

I finalment, és una realitat que aquests esports tradicionals solen ser seguits pels alumnes i les seves famílies a les seves cases dia a dia. I els mateixos alumnes poden veure exemplificat l'alt grau de competitivitat, i per tant, la importància que donen els adults i professionals a què guanyi el seu equip. Per tant, el treball d'aquests esports pot donar peu al fet que els alumnes traslladin aquest pensament a les sessions, i d'aquesta manera orientin l'esport amb l'únic objectiu de guanyar.

4. MARC NORMATIU

Tenint una idea ja més sòlida del que són els esports alternatius, tractarem de comprendre quin paper juguen aquests en l'àmbit educatiu i en la pròpia legislació. Seguint a Ruiz (1996), la societat demanda al sistema educatiu una qualitat de l'ensenyament que fa actualitzar la metodologia, els recursos didàctics, la formació contínua i els nous continguts, proposant noves alternatives en l'àrea corresponent.

Baix el meu punt de vista, una de les formes per a contribuir a això dins l'àmbit de l'educació física a les Illes Balears és a través de la inclusió, i de la presència, en apartat com els objectius curriculars o simplement com a contingut a treballar, dels esports alternatius, ja que cada vegada són més habituals en l'àrea d'Educació Física i aleshores no es fa cap tipus de menció específica a aquests esports.

Si fem una ullada al Decret 32/2014 de 18 de juliol, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, i en concret analitzem el currículum d'Educació física, ens podem fixar que el més a prop que està de anomenar la presència dels esports alternatius com a activitat a tractar és quan ens adentrem al bloc 5: Jocs i Activitats Esportives. Del qual hi ha un contingut que en diu textualment:

“Tipus de jocs i activitats esportives. Reconeixement, identificació i realització de jocs i d’activitats esportives de diverses modalitats i de dificultat creixent.”

D’aquest contingut en concret m’agradaria destacar l’expressió: realització d’activitats esportives de diverses modalitats... de la qual pareix que dona llibertat per utilitzar la tipologia d’esports que vulguis per a dur a terme les sessions.

Amb concordància a les dades aportades, penso que és realment important incloure un contingut que especifiqui que és necessari començar a treballar els esports alternatius en concret, ja que, després de l’estudi a través de les opinions d’experts en aquest camp dels beneficis que poden aportar aquesta tipologia d’esports, és totalment necessari otorgar-li el lloc que es mereixen dins el currículum.

Per altra banda, si ens centrem amb l’apartat dels objectius curriculars dins el currículum de les Illes Balears, m’agradaria destacar algunes expressions que es fan servir, com per exemple:

- Adquirir, triar i aplicar principis i regles per resoldre problemes motors.
- Activitat física com a mitjà d’aprenentatge i diversió, de coneixement personal i de sentir-se bé amb un mateix i amb els altres.
- Evitar discriminacions per qüestions personals, de gènere, socials i/o culturals així com també les conductes violentes.

Analitzant algunes expressions que trobem a n’aquests objectius, com els exemples esmentats anteriorment i posant-los en equilibri amb els beneficis que poden aportar els esports alternatius anteriorment estudiats a n’aquest treball, podríem dir, que la manera més eficaç d’assolir alguns dels objectius que es proposen, és a través de la utilització dels esports alternatius a les classes d’educació física. A pesar d’això després de realitzar aquest anàlisi, ens adonem, de l’escassa presència d’objectius relacionats amb els esports alternatius que ens trobem al currículum.

Basant-nos en diversos autors com Arráez (1995), Jiménez (2010), Fernández (2010) i Robles (2009), així com la meua pròpia aportació després de l’anàlisi de la nula presència d’objectius relacionats amb els esports alternatius dins el currículum d’educació física de les Illes Balears, he creat els següents possibles objectius que

consider concordes per als jocs i esports alternatius en la classe d'educació física i dels quals podrien treure's aspectes per a afegir als objectius curriculars que no trobem presents en l'actualitat per a possibles futures lleis educatives.

- Utilitzar els esports alternatius com a instrument pel foment de la igualtat d'oportunitats i augment de la motivació dels grups d'alumnes menys participatius.
- Fomentar mitjançant la utilització d'esports alternatius l'aparició de valors a l'aula, com ara: la companyia, el respecte, la cooperació, la igualtat, etc.
- Emprar els esports alternatius com a mètode d'iniciació a esports convencionals que requereixen major complexitat.
- Millorar les habilitats motrius mitjançant la utilització d'esports alternatius.

5. ESTUDI REALITZAT A DIFERENTS CENTRES DE MALLORCA

Amb aquest estudi personal el que vull aconseguir és obtenir informació de diversos mestres d'educació física de l'illa de mallorca per poder corroborar tota la informació que anteriorment he estudiat i recercat. L'estudi es realitzarà amb el fi de comprovar quin és el grau d'importància que atorguen aquests professionals a la utilització, dins els seus programes, tant d'esports alternatius com tradicionals. A més de conèixer, d'una forma més àmplia l'opinió d'aquests respecte als avantatges i desavantatges que creuen que poden provocar tant en els aprenentatges dels alumnes com en el desenvolupament de les sessions.

5.1 Mostra

Participen a l'estudi 10 mestres especialistes en Educació Física que actualment imparteixen classes d'aquesta matèria a jornada completa. Tres dones i set homes, amb

una experiència d'entre 5 i 30 anys, de diferents centres públics i concertats de Mallorca.

5.2 Instrument

S'empra un qüestionari en forma de Word (Microsoft Word) com a eina per a l'obtenció de dades. A més, s'utilitza el programa en línia www.generadordegraficos.com per elaborar els gràfic per representar la informació obtinguda. El qüestionari elaborat és pels docents que hi vulguin col.laborar (veure annex 1).

El qüestionari dels docents consta de 9 ítems, dividit en 4 parts:

- Primera part. Qüestions referents a dades personals dels docents (2 preguntes).
- Segona part. Qüestions relacionades amb els esports seleccionats per ells per a les seves classes (4 preguntes).
- Tercera part. Qüestions relacionades amb l'opinió personal sobre els avantatges i desavantatges de la utilització d'aquests esports. (1 pregunta)
- Quarta part. Qüestions relacionades amb el coneixement de diferents esports alternatius (2 preguntes).

5.3 Procediment

Després de l'elaboració del qüestionari i la seva corresponent revisió, se segueix aquest procediment:

- Informar i difundir als docents especialistes en Educació Física sobre el propòsit de l'estudi; sol·licitar autorització al meu tutor de TFG i la col·laboració per a la realització dels qüestionaris.
- Es recullen els qüestionaris i ordenar la informació de forma adequada per facilitar l'estudi posterior.

- Procedir amb el tractament de la informació i la corresponent representació de forma visual per el seu fàcil enteniment.
- Treure unes conclusions de l'estudi realitzat.

5.4 Resultats

Una vegada dut a terme l'estudi, puc afirmar que els docents participants mostren diversitat d'opinions sobre quins són els esports o activitats esportives que tenen més pes en la seva programació d'aula.

No obstant això, una de les coses que m'ha cridat més l'atenció és que podem trobar també, un grup de professionals en l'àmbit de l'educació física, que a pesar de ser un grup molt reduït, a diferència de la resta no utilitzen els esports en cap moment al llarg del curs.

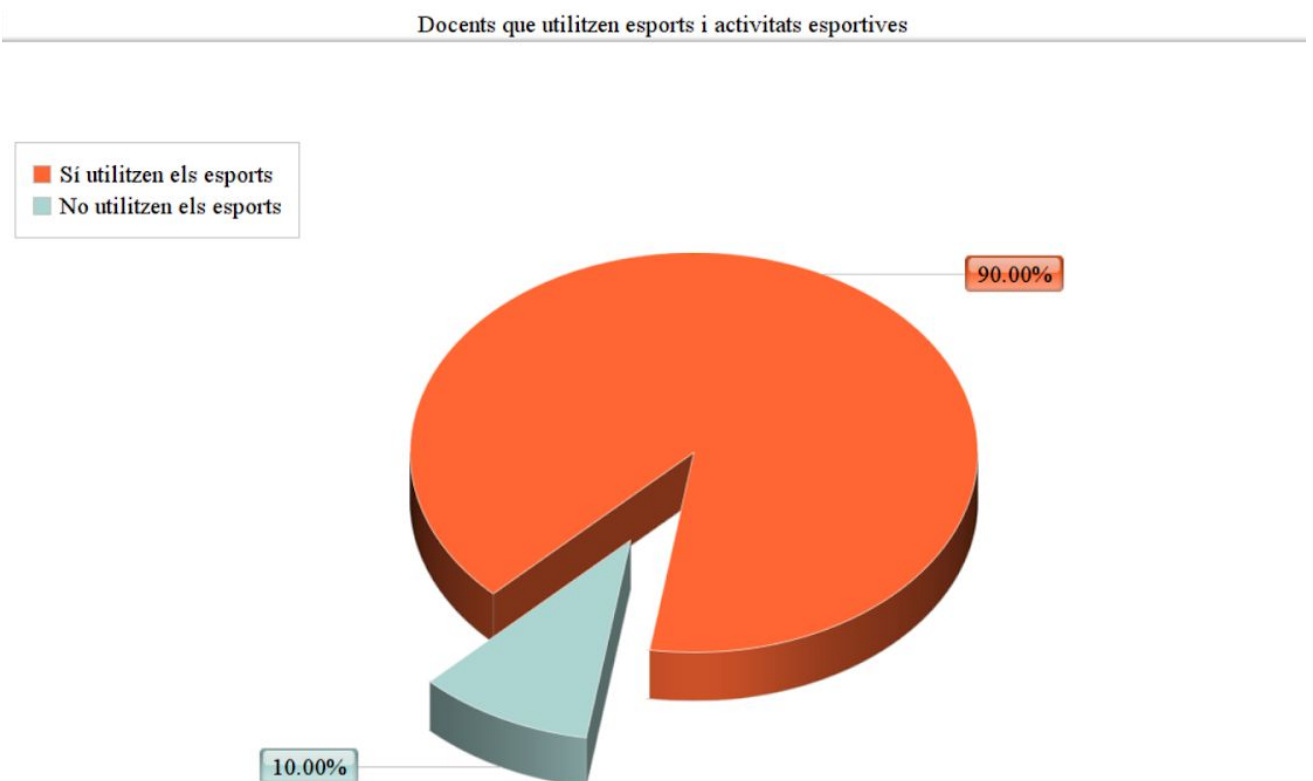

Figura 1: Docents que utilitzen esports i activitats esportives.

Analitzant la figura 1 podem comprovar que un 90% dels professionals que es troben en actiu actualment als quals hem fet l'estudi, sí que utilitzen alguna modalitat esportiva per assolir els objectius del currículum.

Per altra banda, també podem observar com un 10% d'aquests no els utilitzen per dur a terme les seves sessions al llarg del curs.

A més, cal dir que aquests docents han afegit que el principal motiu pel qual no utilitzen els esports durant la seva docència es deu al fet, que aquests volen treballar les habilitats motrius bàsiques al llarg del curs a través de jocs, jocs adaptats i activitats. Fent referència al tema, m'agradaria indicar, que a n'aquest estudi els docents que no utilitzen les modalitats esportives realitzen classes als cursos del primer i segon cicle (1r, 2n, 3r, 4t de primària) i per tant han afegit que segons la seva opinió, en aquestes edats el que hem d'oferir als alumnes és una gran varietat d'activitats perquè després, més endavant, les puguin aplicar a altres situacions motrius.

Figura 2: Docents que utilitzen els esports alternatius.

Si donem una ullada a la figura 2, podem observar i analitzar quins són els casos de docents que sí que inclouen els esports alternatius, independentment del molt o poc que ho facin, a alguna de les seves sessions anuals.

Pel que podem veure 2 de cada 10 professionals actius actualment, no utilitzen en cap moment els esports alternatius. I 8 de cada 10 si inclouen aquests esports en major o menor mesura en algun moment de la seva docència al llarg de l'any.

Cal destacar, que podem trobar docents que sí que els utilitzen, però que a la vegada no els utilitzen amb tots els cursos als quals fan classe. Per tant, a continuació, de la mateixa forma que hem fet amb aquesta representació visual, estudiarem aquells docents que sí que utilitzen els esports alternatius a cada un dels cursos amb els quals treballen anualment. I que per tant si fan servir els esports alternatius amb més freqüència.

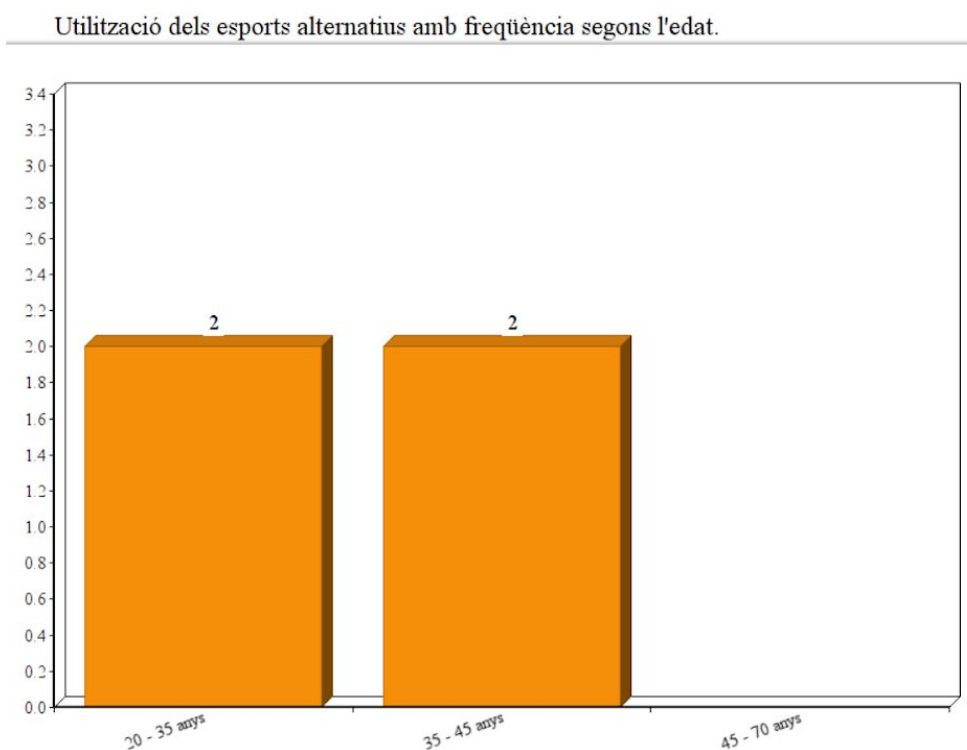

Figura 3: Docents que utilitzen els E.A amb tots els cursos que imparteixen E.F.

Puc dir amb certesa, que aquesta ha estat una de les parts del meu estudi que més m'ha impactat, ja que podem comprovar, que més de la meitat de professionals als quals hem

fet l'estudi, en concret 6 de 10. No utilitzen en cap moment del curs, els esports alternatius com a recurs en alguns dels cursos als quals imparteixen l'assignatura d'educació física.

Per tant, això ens pot donar a entendre la poca importància que tenen aquesta tipologia d'esports per la major part dels especialitzats d'educació física avui en dia. Ja que els fan servir amb una freqüència més bé baixa.

Figura 4: Representació de la utilització dels E.A amb freqüència segons l'edat.

A la figura 4 es pot comprovar considerablement que són els professionals més joves els que actualment estan utilitzant més aquesta tipologia d'esports. Per fer aquesta part de l'estudi, hem fet servir els 4 docents que si utilitzaven amb tots els cursos, i per tant més habitualment els esports alternatius, dels 10 professionals als quals hem realitzat l'estudi.

Com podem veure, d'aquest 4 docents que donen més importància a aquests esports, 2 es troben entre la franja d'edat dels 20 als 35 anys, i els altres dos tenen entre 35 - 45

anys. No havent cap dels docents que han realitzat l'estudi amb una edat major a 45 anys que utilitzi aquests esports de forma notable.

Això ens pot donar a entendre que actualment són els mestres d'educació física més joves, els que intenten innovar més dins aquest camp. Ja que utilitzen esports nous, i no tan sols fan ús dels materials i o esports clàssics. Una de les claus positives que hi veig a què siguin els més joves els que inclouin aquestes activitats, és el fet que, possiblement en un futur, tots aquests mestres joves es convertiran amb mestres de major edat, i que duran més temps a n'aquest camp. Per tant, possiblement, encara utilitzaran amb la mateixa freqüència esports alternatius, com també ho faran els joves que començaran. Tot això, provocarà que aquests esports amb menys presència en l'actualitat, tinguin una major presència dins les sessions d'educació física.

Utilització dels esports alternatius amb freqüència segons l'experiència.

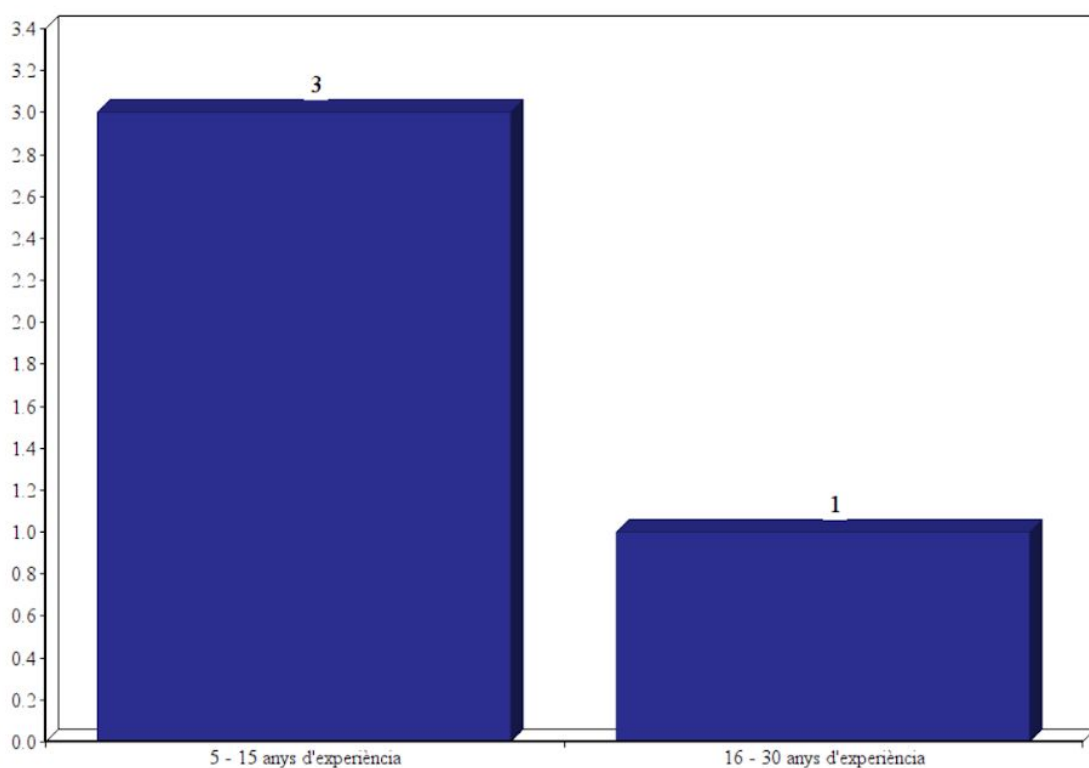

Figura 5: Representació de la utilització dels E.A amb freqüència segons l'experiència docent.

Al igual que a la figura 4, a n'aquesta figura 5 a través d'un diagrama de barres analitzam quina és la situació en quan a l'utilització dels esports alternatius segons l'experiència docent.

Podem comprovar que té certa similitud i semblança amb la situació de l'edat. Ja que, observem que dels 4 casos de professionals que estudiavem pel fet que eren els que més utilitzaven els esports alternatius al llarg de l'any amb els seus cursos. Tres d'ells tenen una experiència compresa entre els 5-15 i tan sols un té una experiència major als 15 anys.

Per tant com a conclusió, podem dir també amb certesa que la major part dels docents que fan servir els esports alternatius son més bé joves, i no duen molts d'anys d'experiència docent.

A continuació, es presenta una taula amb el conjunt d'avantatges i desavantatges que tots els docents que han participat en l'estudi troben que podem trobar amb la utilització dels esports alternatius i tradicionals.

Cal indicar que molts d'aquests han argumentat avantatges i desavantatges similars. Per tant, podeu comprovar com al costat d'alguns ítems es troba el nombre de vegades que han repetit cada un d'aquests.

<p style="text-align: center;">ESPORTS ALTERNATIUS</p>	<p style="text-align: center;">AVANTATGES</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Els grups presenten un nivell inicial més homogeni. (5) - Possibilitat d'adaptar aquests jocs a totes les circumstàncies, espais, materials, participants... (3) - Augmenta la participació general del grup. - Facilitat a l'hora de fer modificacions abans, durant i al finalitzar la sessió. (2) - No tenen uns estereotips creats. - Introducció de materials alternatius. - Major grau d'adaptació de regles per tal d'aconseguir els objectius que tinguem com a mestres. (2)
---	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - Millora de la cooperació grupal amb una finalitat en comú. - Més econòmics (Reutilitzem materials).
	DESAVANTATGES	<ul style="list-style-type: none"> - Dificultat per arribar a entendre algun esport a causa de no ser coneguts.(4) - Augment de tasca a casa per planificar. - Difícils d'aplicar amb alumnes del primer cicle. - De vegades poden disminuir la motivació d'alguns alumnes.(2)
ESPORTS TRADICIONALS	AVANTATGES	<ul style="list-style-type: none"> - Més motivació per part d'alguns alumnes (2) - Explicacions més senzilles degut que són esports més coneguts. - Posibiliten conèixer el reglament dels esports que més es practiquen de forma general. - Poden tenir un seguiment fora de l'escola. (2) - Fomenta valors.
	DESAVANTATGES	<ul style="list-style-type: none"> - Els alumnes amb menys habilitats motrius es senten molt inferiors als altres alumnes. (5) - Fomenten la individualització. - Impossibilitat de la pràctica d'alguns degut als espais amb els que contenen el centre per realitzar les sessions. - No són tan adaptables als objectius que tinguem pensats. - Major competitivitat. (2)

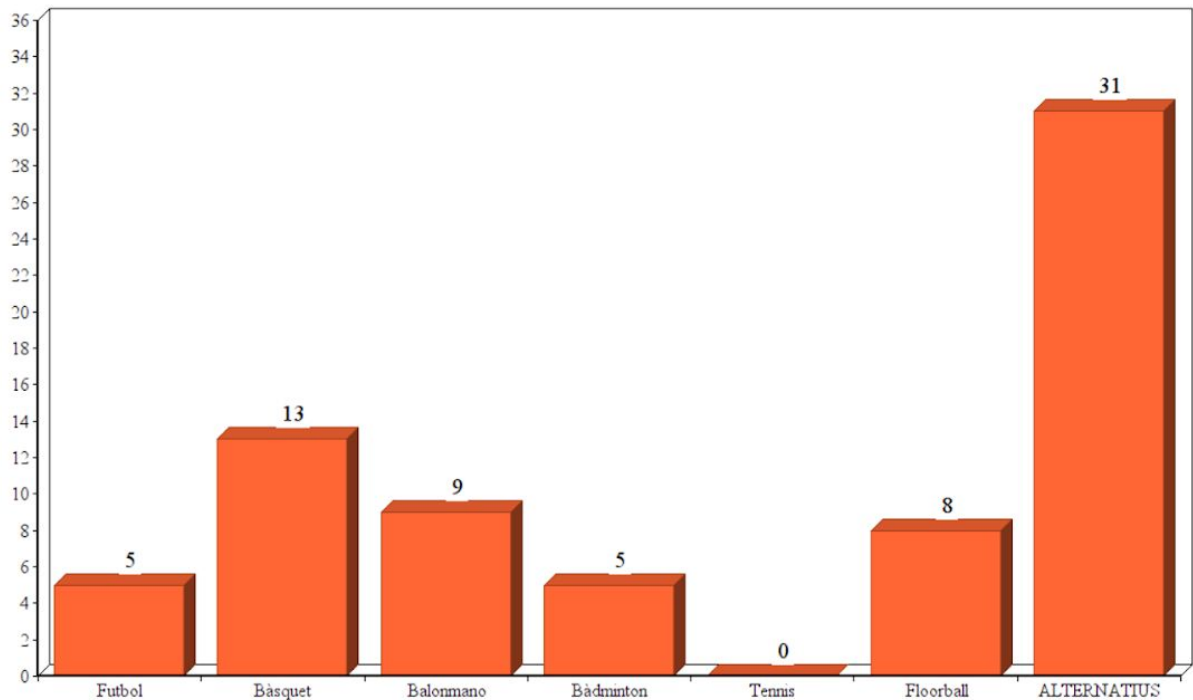
Analitzant el conjunt d'ítems que han proporcionat els mestres d'educació física m'agradaria destacar alguns punts:

Pel que fa als avantatges dels esports alternatius podem dir que el conjunt de docents han trobat en general molt punts positius en l'aplicació d'aquests, a pesar que, tal com hem pogut comprovar anteriorment a la figura 3 la major part dels professionals no els utilitzen de forma freqüent. L'avantatge que més importància donen, és la que fa referència al fet que els alumnes poden començar a practicar l'esport amb un nivell més homogeni. Seguida d'altres com la possibilitat i la fàcil adaptació d'aquest a totes les circumstàncies, espais, materials, participants i objectius.

En segon lloc, en quan als desavantatges dels esports alternatius, la major part dels participants destaquen la dificultat que poden tenir alguns dels alumnes per entendre aquests esports, ja que no són gaire coneguts.

Si continuem analitzant la taula i ens centrem amb els avantatges dels esports tradicionals, destaca la idea que aquests poden proporcionar més motivació pels alumnes. Des del meu punt de vista, sí que pot ser cert que poden augmentar la motivació d'alguns alumnes de la classe. Ara bé, podem trobar d'altres alumnes amb menys habilitats motrius que després de practicar-ho un temps i veure la seva inferioritat davant els altres poden sentir-se desmotivats d'una forma total.

Finalment, la principal desavantatge que troben als esports tradicionals és que els alumnes amb menys habilitats motrius es senten molt inferiors als altres alumnes. A més d'altres com, que l'utilització d'aquests augmenten aspectes com la individualització i la competitivitat.

Figura 6: Comparació de la utilització dels E.A amb els E.T de forma individual.

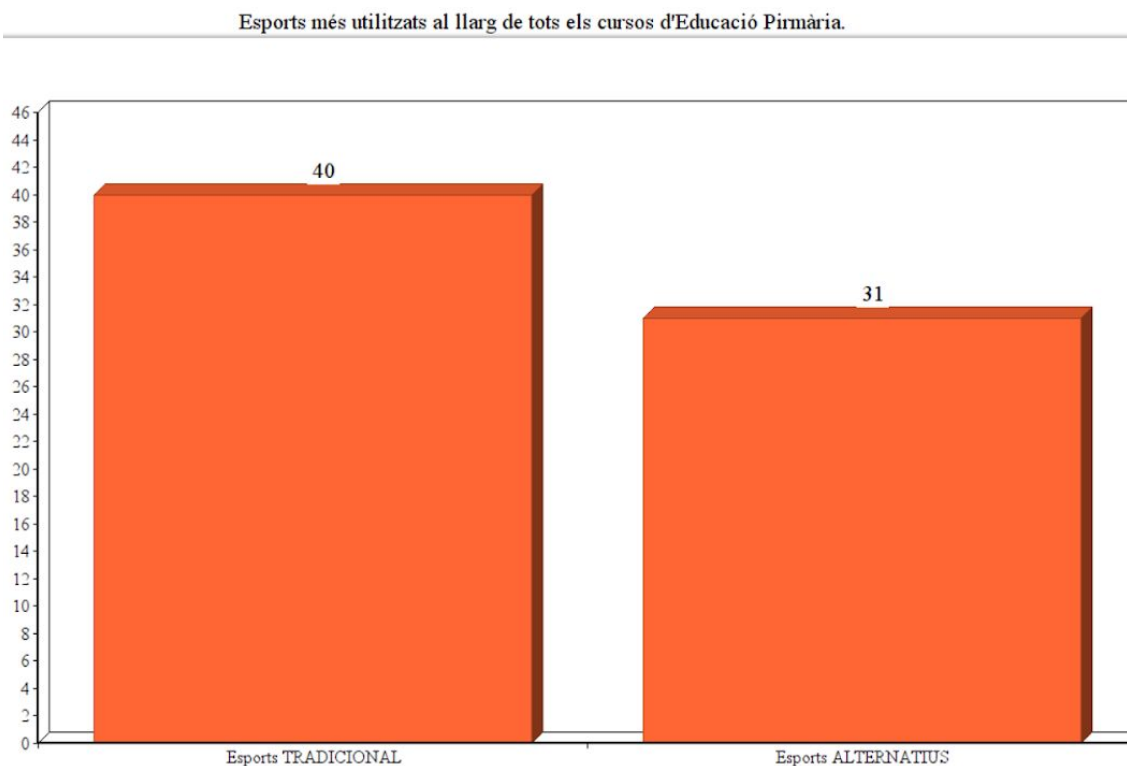
Seguint amb l'estudi realitzat, el següent que farem serà comparar la influència dels esports alternatius enfront dels tradicionals de forma individual tal com trobeu a la figura 6, i de forma general (figura 7).

Aquest estudi l'hem realitzat utilitzant els qüestionaris respostos per tots els docents que han participat. El procés que hem utilitzat, ha consistit amb sumar el número de vegades que aquests l'utilitzaven amb tots els cursos d'educació primària fent servir la taula de l'activitat 5 (Annex 1).

Com podem comprovar a la figura 6, si comparem la influència dels esports alternatius en contraposició a la utilització d'altres esports tradicionals de forma individual, com poden ser el bàsquet, bàdminton... Aquests segons són molt menys utilitzats que els esports alternatius.

Però realment, hem d'entendre que tots aquests esports són coneguts com a esports comuns o tradicionals, i els esports alternatius són una tipologia esportiva diferent.

Per tant, el que realment ens hauria d'interessar, és la diferència que puguem trobar respecte a la presència dels esports alternatius en contraposició dels esports tradicionals de forma general (figura 7).

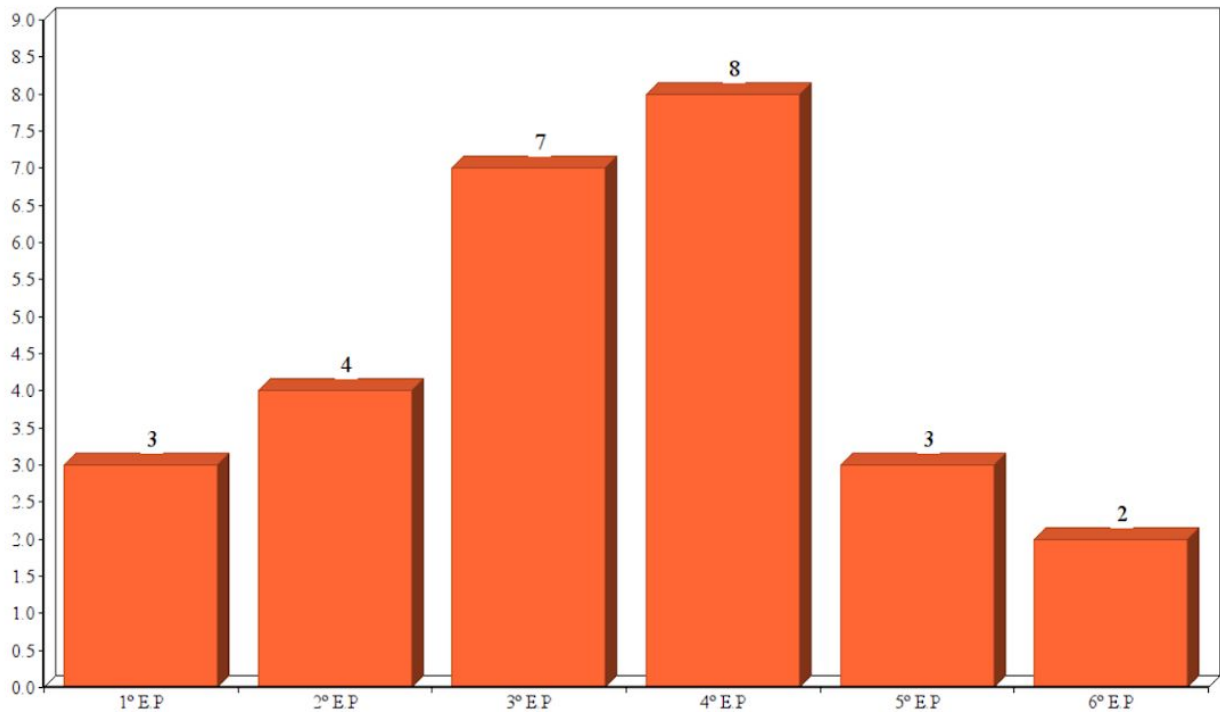
Figura 7: Comparació de la utilització dels E.A amb els E.T de forma general.

Com podem comprovar a la figura 7, si canviem la presentació dels esports tradicionals de forma individual i l'exposem de forma general, el resultat és totalment diferent.

Ja que aquests, tenen una major presència que els alternatius.

A més cal destacar, que hem d'entendre que com a esports tradicionals només hem fet servir els que apareixen a la taula. I, per tant, m'agradaria afegir, que bona part dels docents a la casella on podien esmentar altres esports utilitzats, han donat a saber que també utilitzen altres esports que podem trobar dins aquest conjunt d'esports tradicionals, com per exemple el volei, rugbi, atletisme, natació...

Per tant, si sumem la presència d'aquests altres esports comuns la diferència entre les dues tipologies esportives encara s'agreuja més a favor de la pràctica dels esports tradicionals.

Figura 8: Representació de la utilització dels E.A en funció dels cursos d'Educació Primària.

Una de les coses que m'ha cridat més l'atenció de l'estudi realitzat, ha estat la distribució que fan als docents respecte a quins cursos utilitzen aquests esports alternatius.

Com podem veure a la figura 8, els dos cursos, amb diferència de la resta, on els docents decideixen incloure-hi més aquests esports alternatius són els dos cursos centrals de l'educació primària (tercer i quart). Deixant de costat en bona part els cursos inicials i finals d'aquest procés educatiu.

Analitzant-ho d'una forma crítica, pens que a n'aquests darrers anys a causa dels diferents desenvolupaments dels alumnes i a la seva rapidesa o no de fer-ho o, és possiblement l'etapa on podem trobar més desigualtats. I, en conseqüència, són els cursos on molts alumnes poden sentir-se desmotivats davant la pràctica d'aquests esports comuns, degut al major desnivell que podem trobar entre alguns alumnes. Per tant, pens que també és una etapa molt bona per treballar esports tradicionals, pel fet

que, en ser esports no tan coneguts ni practicats, les forces es poden igualar i per tant l'alumnat en general es pot sentir més motivat.

Per aquest mateix motiu he decidit, cercar una alternativa a n'aquest possible problema. I he creat una forma de treballar un esport tradicional amb diverses característiques d'esports alternatius amb l'objectiu d'igualar les forces entre els alumnes a la vegada que augmenta la motivació d'aquests per realitzar un esport.

5.4.1 Discussió

Abordant i estudiant de manera crítica els resultats presentats anteriorment, puc deduir que els mestres d'educació física, fent algunes excepcions i sobretot destacant els que duen un bagatge important, i per tant porten molts anys realitzant sessions de la matèria. Sempre elegeixen i practiquen de tots els recursos que tenen (esports, jocs, activitats...) aquells que per a ells suposa menys tasca de preparació o menys temps de pensar el com realitzar-los.

Dedueixo aquesta afirmació després de comprovar a través del meu estudi. Que aquest solen utilitzar sempre esports i jocs, de modalitats ja inventades i quasi bé sempre conegudes, sense fer cap tipus de variació al joc o esport, i per tant, aplicant-lo tal i com s'han inventat. D'aquesta forma els docents no es molesten en pensar com podrien millorar-lo, quines variacions podrien ser millors pels alumnes amb els que treballen en aquell moment, depenent de les seves habilitats i característiques.

Per tant, la major part dels docents es limita a seguir un patrons establerts, ja sigui per falta d'interès per a seguir progressant i innovant dins el camp de l'educació física, o simplement per quedar-se estancats en el que s'ha fet durant tota la vida, sense voler informar-se dels nous estudis i idees innovadores.

Tot això ha sortit reflectit, durant l'estudi, en el que podem comprovar que la majoria no utilitzen de forma continuada, els esports alternatius, ja que desde el meu punt de vista per utilitzar-los és necessari realitzar una mena d'estudi i recerca d'informació per conèixer-los i bona part dels docents no tenen interès, i per tant, volen preparar les seves

programacions i unitats didàctiques amb el mínim temps possible i realitzant el menor esforç possible. Per aquest motiu, es decanten per jocs i esports tradicionals ja inventats i coneguts per tothom.

Per altre banda, i centrat-nos amb el fet que siguin els docents més joves els que utilitzin més els esports alternatius en comparació amb els més vells. Penso que aquest fet es deu a un motiu molt relacionat amb el discurs anterior. Els mestres joves, ja sigui per l'edat, la motivació o l'amplia formació que han pogut rebre per a realitzar la docència de l'assignatura, posen més en pràctica aquests esports, ja que coneixen i han pogut formar-se respecte de les seves possibilitats, i a més, saben on poden trobar tots aquests recursos i com aplicar-los d'una forma completa i eficaç. I pel contrari, els mestres més experimentats i que porten més anys realitzant sessions, no han tingut la possibilitat o simplement no han tingut les ganes i la motivació de seguir formant-se en aquest àmbit innovador i que pot aportar tantes possibilitats i beneficis pels alumnes.

Finalment pel que fa a quins cursos es posen més en pràctica els esports alternatius, he pogut comprovar tal i com podeu veure a la figura 8 que els dos cursos, amb diferència de la resta, on els docents decideixen incloure-hi més aquests esports alternatius són els dos cursos centrals de l'educació primària (tercer i quart). Deixant de costat en bona part els cursos inicials i finals d'aquest procés educatiu.

Personalment, penso que aquest fet es deu a que els docents a l'etapa inicial d'Educació Primària a causa del fet que els seus alumnes encara no tenen les habilitats motrius i cognitives tan desenvolupades decideixen començar a treballar-les a través de jocs i activitats lúdiques, i no tant a través d'esports.

Pel contrari, aprofiten els cursos finals, per treballar els esports tradicionals que requereixen majors habilitats motrius per poder treballar-los amb la seva totalitat, aprofitant que els alumnes ja han assolit unes majors habilitats motrius i cognitives.

6. POSSIBLE ALTERNATIVA AL PROBLEMA

Amb aquest apartat vull aportar una solució en forma de possible activitat que pugui servir a tots aquells docents que no atorguen gaire importància a la utilització dels esports alternatius, o que tan sols treballen els esports a través de l'aplicació d'esports tradicionals.

Per tant, vull proporcionar una idea per a què tots aquests professionals s'adonin que, poden ser els mateixos alumnes els encarregats de crear aquest "esports modificats".

El que vull proposar exactament, és que partint d'esports convencionals com a base de les activitats es pot aconseguir modificar-los a través del canvi de regles, participants, espais... i que, de tal forma puguin tenir a la vegada aspectes i característiques pròpies d'esports alternatius que poden beneficiar molt al desenvolupament i aprenentatge dels nostres alumnes.

Per tant, el que faré serà plantejar una sèrie de passos a partir dels quals són els propis alumnes com a protagonistes en el seu aprenentatge els qui intentaran la creació de nous esports alternatius. Aquestes són les pautes a seguir, partint de les establertes per Carrera (2016):

- Elecció d'un esport principal. En petits grups, triar un esport tradicional que tots els components del grup coneguin. Seria interessant intentar que els diferents grups no repeteixin el mateix esport amb la finalitat d'aconseguir una major riquesa i varietat.
- Constitució d'elements. Els esports es troben configurats pels següents elements: espai, temps, materials, jugadors i regles. Cadascun dels components del grup ha de modificar algun d'aquests aspectes per a una posterior posada en comú.
- Buscar un títol cridaner i una definició bàsica. Una vegada seleccionats els elements establir un nom a l'esport i una petita definició sobre que tractarà aquest nou esport.
- Crear un logotip. Una imatge que tingui relació amb l'esport creat que convidi en veure-la a practicar-lo.

- Posada en acció. Els diferents grups presentaran els seus nous esports a la resta de companys amb la finalitat de vivenciar-los. Al final de la sessió es realitzarà una reflexió sobre el mateix per a comentar aspectes a millorar, suggeriments i millores de la resta de companys.
- Reajustament i finalització. Nova reunió per a analitzar les propostes de la resta de grups i estudiar possibles canvis amb la finalitat de realitzar millores.
- Publicació i difusió. Una vegada realitzats els canvis, compartir mitjançant xarxes socials i donar difusió als seus respectius esports.

Si duim a terme aquesta possible activitat podrem crear a les classes d'educació física amb l'ajuda dels nostres alumnes com a centre d'atenció en la creació d'aquests esports alternatius, una sèrie d'esports modificats que poden donar a conèixer als alumnes possibles alternatives als esports convencionals que poden atreure la seva atenció. A més, poden sorgir modalitats esportives que poden ser molt interessants, ja que poden proporcionar molts beneficis pel desenvolupament i aprenentatges d'aquests infants. I, per tant, pot ser molt interessant compartir amb altres professionals per a que puguin analitzar-los i utilitzar-los si ho necessiten.

L'utilització dins les nostres sessions dels coneguts com “esports modificats” per l'ensenyança dels esports dins l'àmbit educatiu pot comportar les següents característiques:

- Tenen la capacitat per a integrar alumnes/as a capacitats molt diferents en admetre un ampli ventall de possibilitats
- Incrementen la participació activa de l'alumnat en el seu propi procés educatiu ja que ha de prendre decisions.
- Plantegen una decidida orientació cooperativa perquè tots els alumnes/as puguin millorar.
- Permeten desenvolupar el potencial tàctic de l'alumnat en plantejar, des del començament de la pràctica, situacions tàctiques de joc

- Possibiliten la reflexió per part de l'alumnat i professorat, ja que es plantegen qüestions i moments per poder solucionar-les..
- Augmenten la implicació cognitiva de l'alumnat, ja que no sols ha d'executar sinó pensar com executar i perquè fer-ho de determinada manera
- Tenen grans possibilitats d'adaptació en funció dels objectius plantejats i/o les necessitats oposades.

7. CONCLUSIÓ

Per començar, m'agradaria dir que el principal objectiu que vaig proposar-me al començar aquest TFG, va ser el de conèixer quina era la situació actual respecte a la utilització dels esports alternatius, i quina és l'opinió que poden arribar a tenir els professionals que tenen la possibilitat de treballar-los. I crec, que he pogut complir-los de forma completa.

A més, una de les causes que va impulsar-me a treballar un tema com aquest, va ser el de poder comprovar de primera mà, en el meu segon pràcticum, les virtuts i avantatges que poden aportar els esports alternatius.

En el qual el meu tutor de pràctiques utilitzava aquests esports, i va aconseguir a través d'aquests una major motivació per part del seu alumnat. I sobretot, el que més va cridar la meua atenció va ser la capacitat que va tenir l'aplicació d'aquesta tipologia d'esports per igualar les forces a l'hora de treballar un esport entre alumnes amb diverses capacitats i habilitats.

Un cop he pogut realitzar aquest estudi. Puc assegurar amb total confiança, que he reafirmat totalment l'opinió que tenia respecte als esports alternatius.

Això es deu pel fet que, a través de la recerca, i de les opinions de mestres d'educació física que he aportat al meu estudi sobre les avantatges i desavantatges en la utilització d'aquests esports. He pogut veure i comprovar, que són molt més a nivell quantitatiu, i a

la vegada molt més significatives, les avantatges que aporten aquest, en front a les desavantatges.

A la vegada, també he confirmat que tal i com pensava, aquests esports si han tingut una major presència dins els plans educatius, pel que fa a l'àmbit de l'educació física respecte al passat. No obstant, els esports alternatius, encara es troben molt discriminats i despreciats per alguns docents. En gran part, tal i com hem pogut comprovar amb els resultats aportats a l'estudi. Per aquells amb una major edat i experiència docent, els quals desde el meu punt de vista, estan acostumats a treballar tal i com ho han fet sempre, deixant de costat propostes innovadores com la inclusió d'aquest esports. A més, aquesta discriminació de la que parlem també la podem trobar present dins l'àmbit administratiu, tal i com he argumentat en punts anteriors.

Finalment m'agradaria deixar clar que defenso l'ús dels jocs i esports alternatius pel fet que, la pròpia experiència dels professors que els estan duent a terme és satisfactòria, aspecte que convida a continuar incloent-los en les classes d'Educació Física.

A més vull que consti que malgrat la rotunda defensa de la introducció dels jocs i esports alternatius en l'àmbit escolar, no vull deixar de costat als jocs i esports convencionals, ja que, a la vegada penso que aquests són de vital importància per a complir les necessitats curriculars. I, per tant, el que realment defenso, és que el conjunt de tots dos, suposa la complementarietat necessària per a desenvolupar els continguts pedagògics. Per tant, tal i com diu Hernández (2016) "L'eina està creada, ara és a les nostres mans el saber utilitzar-la".

8. REFERÈNCIES UTILITZADES

- Aranda (coord.): Los últimos diez años de la Educación Física escolar, 87-99. Universidad de Valladolid.
- Barbero, J. C. (2000). Los juegos y deportes alternativos en Educación Física. Lecturas: Educación Física y Deportes, Revista Digital, n 22.
- Barbero, J. I. (1989). "La educación Física, materia escolar socialmente construida". Perspectivas de la Actividad Física y el deporte, 2: 30-34.
- Blázquez, D. (1995). La iniciación deportiva y el deporte escolar. Barcelona, España.
- Carrera, D. (2016). Como crear nuevos deportes desde la educación física. El aprendizaje por proyectos como estrategia práctica motivante. EmásF Revista Digital de Educación Física, 38
- Corrales, A. R. (2010). El deporte como elemento educativo indispensable en el área de educación física. EmásF, Revista Digital de Educación Física, 4, 23-36. Recuperado de http://emasf2.webcindario.com/NUMERO_4.pdf
- Decret 32/2014 de 18 de juliol, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears.
- Fernandez, J.M. (2009). La importància de la educación física en la escuela. Revista digital.
- Fernández, R. F. (2010). Juegos innovadores con material alternativo en el área de Educación Física. EmásF: revista digital de educación física, 4, 5-18. Recuperado de http://emasf2.webcindario.com/NUMERO_4.pdf
- Gómez, B. (2015). Colpbol, un deporte alternativo para la enseñanza comprensiva de los deportes de invasión. Grado en Educación Primaria. Mención en Educación Física Universidad de Valladolid.
- Hernández, J.M. (2016). El valor pedagógico de los deportes alternativos. <http://www.efdeportes.com/efd114/el-valor-pedagogico-de-los-deportesalternativos.htm>

- Jiménez, J. (2010). Los juegos y deportes alternativos en educación física. *Revista Digital Enfoques Educativos*, 67, 142-151.
- Lara, A. J., y Cachón, J. (2010). Kinball: los deportes alternativos en la formación del/la docente de educación física. En *CiDd: II Congreso Internacional de Didácticas 2010*, Girona (Universitat de Girona). Recuperado de <http://dugidoc.udg.edu/bitstream/handle/10256/3001/491.pdf?sequence=1>
- Lilian, M. (2017). Deportes ¿Alternativos? Un análisis sobre las prácticas y saberes del campo. 12º Congreso Argentino y 7º Latinoamericano de Educación Física y Ciencias.
- López Rodríguez, A y González Maura, V (2001). Niveles de satisfacción por la clase de Educación Física. *EFDeportes.com*, Revista Digital. Buenos Aires - Año 6 - Nº 32 - Marzo. <http://www.efdeportes.com/efd32/satisf.htm>
- Monjas, R. (2006). *La iniciación deportiva en la escuela desde un enfoque comprensivo*. Buenos Aires, Argentina: Miño y Dávila.
- Monjas, R. (2004). "El deporte en la escuela. Reflexiones previas. La importancia de la justificación coherente de su uso". En V. López Pastor, R. Monjas Aguado y A. Fraile
- Parra, C. y Sancho, M. (2008). Deportes alternativos: una propuesta práctica desde el punto de vista del profesor. En V congreso nacional y III congreso iberoamericano de deporte en edad escolar: "Nuevas Tendencias y perspectivas de futuro" (pp. 351-374), 20, 21 y 22 de noviembre de 2008, Dos Hermanas (Sevilla). Recuperado de http://www.munideporte.com/imagenes/documentacion/ficheros/20081224125537deporte_escolar.pdf
- Quinn, R. y Carr, D. (2006). Developmentally appropriate soccer activities for elementary school children. *Journal of physical education, recreation and dance*, 77 (5), pag 13-17.

- Read, B. (2002). El conocimiento práctico en la enseñanza de los juegos deportivos. En Devís y Peiró (Eds.), Nuevas perspectivas curriculares en Educación Física: la salud y los juegos modificados. Barcelona.
- Requena, Ó. (2008). Juegos alternativos en educación física: flag football. Revista Digital Innovación y Experiencias Educativas, 4. Recuperado de <http://docplayer.es/20871787-Juegos-alternativos-en-educacion-fisica-flagfootball.html>
- Robles, J., Abad M. T., Castillo, E., Giménez, F. J., Robles, A. (2013). Factores que condicionan la presencia de la expresión corporal en la enseñanza secundaria según el profesorado de educación física. Retos, 24, 171-175.
- Robles, J. (2009). Tchoukball. Un deporte de equipo novedoso: propuesta de aplicación en Secundaria. Retos, 16, 75-79.
- Ruíz, J. G. (1996). Juegos y deportes alternativos en la programación de Educación física escolar. Editorial Deportiva Agonos. Lérida.
- Sáenz-López, P. (1997). La Educación Física y su didáctica. Manual para el Profesor. Sevilla: Wanceulen.
- Sauri, C. (2005): Juegos tradicionales, del currículum a la clase: teoría y práctica para la aplicación en Educación Física. Sevilla: Wanceulen.
- Shropshire, J. Carroll, B. y Yin, S. (1997). Primary school children's attitudes to physical education: gender differences. European Journal of Physical Education, 2, pag 23-38.
- Vázquez, F.J. (2015). El valor de la educación física. España. Recuperado de <https://www.elvalordelaeducacionfisica.com/quien-soy-2/>
- Viñas. J.A. (2016). Análisis de los deportes utilizados en Educación Física en la comarca de las Cinco Villas. Facultad de Ciencias Humanas y de la Educación. Campus de Huesca.
- Vizuetete, M. (2015). Tendencias de la Educación física en la escuela. Las Vanguardias.

9. ANNEXES

ANNEX 1: QÜESTIONARI REALITZAT ALS DOCENTS D'EDUCACIÓ FÍSICA.

1. EDAT.

20 a 25	☐	26 a 30	☐	31 a 35	☐
36 a 40	☐	41 a 45	☐	46 a 50	☐
51 a 55	☐	56 a 60	☐	61 a 65	☐
66 a 70	☐				

2. EXPERIÈNCIA DOCENT.

Menys de 5 anys	☐	Entre 5 i 10 anys	☐
Entre 11 i 15 anys	☐	Entre 16 i 20 anys	☐
Entre 21 i 30 anys	☐	Més de 30 anys	☐

3. Treballes els esports al llarg de l'any amb els cursos d'educació primària?

<u>Sí</u>	☐	No	☐
-----------	--------------------------	----	--------------------------

* Si la resposta és no, passa a contestar directament la pregunta 9.

4. Explica de forma breu quins creus que són els avantatges i les desavantatges de treballar esports alternatius i tradicionals a les classes d'educació física.

Considerant els esports alternatius com: aquell conjunt d'esports que, en contraposició amb els models convencionals comunament acceptats, pretenen aconseguir un major caràcter participatiu i/o un explícit desenvolupament de valors socials, a través de modificacions reglamentàries i/o la utilització de material nou.

Considerant els esports tradicionals com: entenem tradicionals per aquells esports que són més conegut i o practicats per un gran nombre de persones en un moment o lloc donat, associats a "popularitat". Com per exemple serien el futbol, bàsquet, voley...

ESPORTS ALTERNATIU	AVANTATGES	
	DESAVANTATGES	
ESPORTS TRADICIONALS	AVANTATGES	
	DESAVANTATGES	

5. Indiqui amb una "x" les Unitats Didàctiques relacionades amb els esports que es recullen en la programació del departament de EF i que es duen a terme. Marqui l'esport i els cursos en què es dugui a terme.

ESPORT	1º	2º	3º	4º	5º	6º
FUTBOL						
BÀSQUET						
BALONMANO						

BÀDMINTON						
TENNIS						
FLOORBALL						
ALTERNATIUS						
ALTRES						
<p>Esmenti en aquesta casella tot aquell esport que <u>imparteixi</u> i no es trobi <u>citat</u>:</p>						

6. Quin percentatge assignaries als esports dins la teva programació anual?

..... %

7. Quin percentatge assignaries a la presència d'esports tradicionals/comuns dins la teva programació anual?

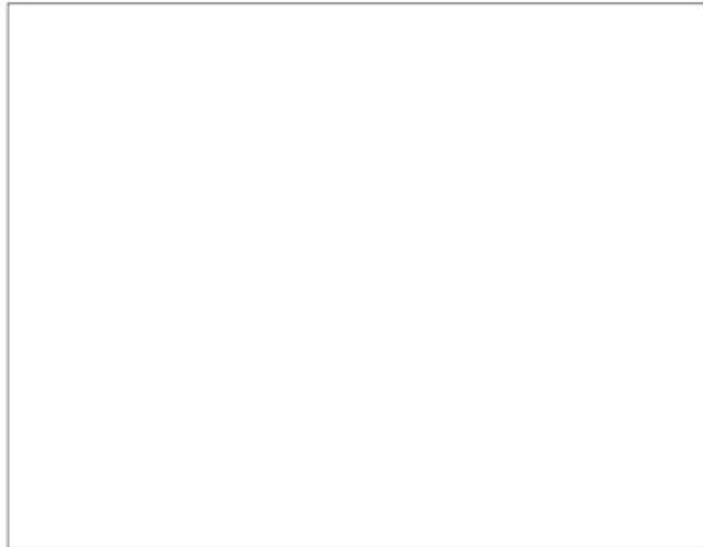
..... %

8. Quin percentatges assignaries a la presència d'esports alternatius dins la teva programació anual?

..... %

9. Per quin motiu o motius no utilitzes els esports per a l'ensenyança de l'educació física?

*Només contestar aquesta pregunta en el cas que no treballis esports al llarg de l'any amb els cursos d'educació primària.

Aquest breu qüestionari s'utilitzarà per realitzar un estudi estadístic per comprovar quin és el grau d'importància que atorguen els professionals de l'educació física a l'illa de Mallorca a la utilització, dins els seus programes, tant d'esports alternatius com tradicionals. A més de conèixer, d'una forma més àmplia l'opinió d'aquests respecte als avantatges i desavantatges que creuen que poden provocar tant en els aprenentatges dels alumnes com en el desenvolupament de les sessions.

Gràcies per col.laborar.